

Nozīmīgus novadpētniecības resursus var izveidot vienīgi tad, ja vietējā kultūras mantojuma apzināšanā un saglabāšanā mērķtiecīgi tiek iesaistīta sabiedrība.

Novadpētniecības krājuma un pakalpojumu attīstībā iesaistāma plašāka sabiedrība, it īpaši vietējā kopiena. Tā mudināma iesniegt novadpētnieciskus materiālus, dokumentēt pagātnes un mūsdienu vietējās sociālās, ekonomiskās, kultūras u. c. norises, sasniegumus, veidot novadpētniecības saturu. Sabiedrība iesaistāma faktu noskaidrošanā, metadatu veidošanā, novadpētniecības krājuma, dažādu mazāk zināmu vēstures posmu un notikumu izpētē u. c. (LBNDV, 27. punkts)

Tā kā novada un visas valsts vēstures notikumi ir cieši saistīti ar atsevišķu personu un dzimtu vēsturi, cilvēku dzīvesstāsti un atmiņas var sniegt būtisku informāciju par politiskajiem, sociālajiem un ekonomiskajiem apstākļiem noteiktā laika periodā. Tādēļ bibliotēku uzdevums ir rosināt un sekmēt dzimtu pētniecību, iesaistīties mutvārdu vēstures liecību vākšanā. Šī darba rezultātā tapušie materiāli (dzīvesstāstu intervijas, atmiņu stāsti par vietām, notikumiem un cilvēkiem, publikācijas, ziņojumi, referāti, dzimtu ciltskoki u.c.) vai to kopijas ir vērtīgs papildinājums bibliotēku novadpētniecības krājumiem. (LBNDV, 28. punkts).

Privātpersonas aicināmas pārskatīt savus ģimenes arhīvus un papildināt bibliotēku novadpētniecības krājumus ar nozīmīgiem novadpētniecības materiāliem (foto, dažādām vēstures liecībām, dokumentiem), dalīties atmiņās, piedalīties kopējos novadpētniecības pasākumos, iesaistīties brīvprātīgajā novadpētniecības darbā. Veidojama aktīva sadarbība ar vietējiem novadpētniekiem, kolekcionāriem, vēstures entuziastiem, fotogrāfiem. Vairākās Latvijas bibliotēkās darbojas novadpētnieku, vēstures draugu klubi. Daudzas bibliotēkas ir novadnieku salidojumu organizētājas, piemēram, 2017. gadā Tadenavas bibliotēka organizēja bijušo un esošo tadenaviešu salidojumu, Pūres pagasta bibliotēka – 7. lamiņnieku salidojumu, Rīgas Centrālās bibliotēkas Bišumuižas filiālbibliotēka – bišumuižnieku tikšanos, Aronas pagasta Aronas bibliotēkā notika grostoniešu un zalgauskiešu salidojums.

Rezultātā bibliotēku krājumi bagātinās ar unikāliem vēstures materiāliem, tiek iegūta nozīmīga informācija. Svarīgi, ka iedzīvotāji var palīdzēt aizpildīt *baltos plankumus* bibliotēku novadpētniecības krājumos, jo par daudziem notikumiem laikmetu un varas griežos dokumentālas informācijas nav: tā ir zudusi, tikusi sagrozīta, iznīcināta vai slēpta (piemēram, par Aizsargu organizāciju). Iedzīvotāju iesaiste un informētība par to, ka bibliotēkā tiek vākti un glabāti novadpētniecības materiāli, bieži vien izšķirīga ir arī tam, lai tik daudz vērtīgu vēsturisko liecību neaizietu bojā.

Tā kā aktuāli ir saglabāt informāciju arī par mūsdienu vietējās sociālās, ekonomiskās, kultūras u. c. aktivitātēm, notikumiem, sasniegumiem, arvien vairāk bibliotēku iesaistās novada dzīves dokumentēšanā. Šo lielo darbu nevar paveikt viens bibliotekārs. Tādēļ svarīgi ir iesaistīt sabiedrību. Svarīgākais ir popularizēt, ka bibliotēka ir vieta, kur tiek apkopota un glabāta kopienas hronika, un lūgt piedalīties šāda novadpētniecības satura radīšanā (fotografēt, filmēt, rakstīt notikumu apskatus). Latvijas bibliotēkās visbiežāk iedzīvotāju iesaistīšana notiek kampaņas veidā, piemēram, vācot materiālus par kādu konkrētu tematu novadpētniecības izstādei, organizējot konkursus vai akcijas, piemēram, konkursu “Māju stāsti”, fotokonkursus “Cilvēks un tehnika”, “Senās amatu prasmes un dzīvesveids”, fotoakciju “Pāršķirstot fotoalbumus” vai stāstu vākšanu par kādu tēmu, piemēram, “Vietējie spoku stāsti”. Sociālajos tīklos un vietējā laikrakstā novada iedzīvotāji tiek aicināti dalīties ar informāciju par aktuālo tēmu. Par nepieciešamību līdzdarboties novadpētniecības krājuma papildināšanā iedzīvotāji tiek informēti gan ikdienas komunikācijā, gan pasākumos. Bibliotekāri secina, ka vislielāko atsaucību un gatavību iesaistīties bibliotēkas novadpētniecības aktivitātēs iedzīvotāji izrāda tad, ja katrs tiek uzrunāts personīgi. Reizēm iedzīvotāji nolemj iesaistīties pēc kāda bibliotēkas novadpētniecības pasākuma vai izstādes, kuru apmeklējuši. Aktuāli ir dot iespēju

lietotājiem iesaistīties tiešsaistes satura veidošanā un papildināšanā. Piemēram, Saldus pilsētas bibliotēkas interaktīvajā datu bāzē “Saldus novadpētniecības enciklopēdija” ir iestrādāta sadaļa “Saziņa”, un jebkurš interesents tiek aicināts piedalīties platformas pilnveidošanā, izsakot viedokli, komentārus un iesakot novadpētniecības objektu. Arī Kuldīgas Galvenās bibliotēkas digitālās kolekcijas “Amatiermāksla Kuldīgas novadā” (<http://amatiermaksla.kuldiga.lv>) vietnē iestrādāta sadaļa “Pievienot materiālus”, kas šīs kolekcijas veidošanā ļauj iesaistīties ikvienam, vietnes veidotājiem iesūtot savas fotogrāfijas, atmiņu stāstus u. c. Tas ir ļoti noderīgi, jo kolekcijas mērķis ir apkopot un darīt pieejamus plašam lasītāju lokam materiālus par Kuldīgas novada un pilsētas pašdarbības kolektīviem: dejotājiem, dziedātājiem, teātra spēlētājiem, instrumentālajiem ansambļiem, lietišķās mākslas kolektīviem.

Vairākas bibliotēkas (piemēram, Aizkraukles pilsētas bibliotēka, Jēkabpils pilsētas bibliotēka), uztur novadpētniecības emuārus, kuru satura veidošanā var iesaistīties arī iedzīvotāji.

Viens no ļoti labiem piemēriem lietotāju iesaistīšanai digitālo kolekciju veidošanā ir LNB sadarbībā ar Latvijas atmiņas institūcijām – bibliotēkām, muzejiem, kultūras mantojuma aizsardzības un saglabāšanas organizācijām, kā arī ar privātpersonām īstenotais Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas projekts “Zudusī Latvija” (<https://www.zudusilatvija.lv/>), kas apvieno unikālu informāciju par zudušām un izmaiņu skartām Latvijas kultūrvēsturiskām vērtībām. Projektā “Zudusī Latvija” var iesaistīties ikviens, gan iesūtot jaunus attēlus un fotogrāfijas, gan papildinot objektu aprakstus.

¶ No 2011. gada jūnija līdz oktobrim četrās Latvijas bibliotēkās (Ezernieku, Kursīšu, Pūres un Ugāles) notika Bila un Melindas Geitsu fonda Globālo bibliotēku finansētās un Mortensona Centra ASV realizētās starptautiskas bibliotēku Līderu un inovatoru apmācību programmas ietvaros izstrādātais un starptautiskās organizācijas *eIFL.net* (*Electronic information for libraries*, www.eifl.net/) finansiāli atbalstītais projekts “3i – ieraugi, iekadrē, ievieto”. Projekta mērķis – stiprināt bibliotēku kapacitāti un potenciālu vietējās sabiedrības iesaistīšanai lokālā satura veidošanā, lai atspoguļotu kopienas unikalitāti. Projekta laikā vietējie iedzīvotāji tika iesaistīti novadpētniecības kolekciju veidošanā, uzņemot fotogrāfijas un video materiālus. Par projekta līdzekļiem tika iegādāts tehniskais aprīkojums, lai veidotu vietējo saturu (videokameras, fotoaparāti, fotoprinteri), lai šo saturu uzglabātu (ārējie cietie diski), lai saturu parādītu plašākai publikai (video projektori, TV, mājas kinozāle). Tika organizētas mācības: video filmēšana, fotografēšana, attēlu digitālā apstrāde, videoklipu veidošana, materiālu publicēšana internetā, autortiesības u. c.). Projekta ietvaros tapa jauni novadpētniecības materiāli ar piekļuvi globālajā tīmeklī. (Igaune, Lidija. 3i : ieraugi, iekadrē, ievieto: prezentācija Latvijas bibliotekāru 10. kongresā “Brīva piekļuve zināšanām: pastāvīga progresa veicināšana” (2011.gada 12.-13.aprīlī) [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/48768.html>)

¶ Madlienas bibliotēkā 2014. gadā izstrādāta tīmekļa vietne “Slīde” <https://www.slide.lv/> ar mērķi veidot Madlienas foto un video arhīvu. Šajā vietnē tiek atspoguļoti pagasta pasākumi, kā arī publicētas senās fotogrāfijas, diapozitīvi, video par agrākajiem notikumiem Madlienā. Jebkuram iedzīvotājam ir iespēja papildināt šo arhīvu ar foto, video vai uzrakstītiem materiāliem.

¶ 2020. gadā Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) sadarbībā ar *British Council* pārstāvniecību Latvijā, *UNESCO* Latvijas Nacionālo komisiju un reģionālajiem kuratoriem: Jelgavas pilsētas bibliotēku, Latgales Centrālo bibliotēku un Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku īstenoja projektu “Zenit stāsti”. Šī projekta laikā skolēni (7.–12. klase) tika aicināti caur stāstiem un fotoattēliem izzināt savu vecāku un vecvecāku dzīvi trīs pilsētās – Daugavpilī, Jelgavā un Liepājā – laika posmā no 1960. līdz 1980. gadam, lai saglabātu vērtīgus stāstus nākamajām paaudzēm. Iesaistītās bibliotēkas dalību projektā un sadarbību ar skolām novērtēja kā ļoti veiksmīgu un rosinošu (tika meklētas labākās sadarbības formas ar jauniešiem un skolotājiem; izvērsās sadarbība ne tikai ar pilsētas izglītības iestādēm, bet arī ar Sabiedrības integrācijas pārvaldi, tā nodrošinot pamatu arī turpmākai sadarbībai jau citos projektos; nostiprinājās stāstniecības tradīcija un dzīvesstāstu saglabāšanas aktualitāte, tika iegūtas jaunas prasmes un pieredze tiešsaistes pasākumu īstenošanā). Projekta laikā iegūtie materiāli kļuva par

vērtīgu papildinājumu bibliotēku novadpētniecības kolekcijām. Liepājas Centrālā zinātniskā bibliotēka ar 57 fotogrāfijām papildināja LNB digitālo kolekciju “Zudusī Latvija”.

Informācija par projekta gaitu: <https://lnb.lv/lv/projekts-zenit-stasti-tuvina-paaudzes-un-bagatina-kulturas-mantojumu>

“Zenit stāstu” noslēguma pasākums: <https://www.youtube.com/watch?v=AQAdglev2yg&t=5s>

“Zenit stāstu” seminārs: <https://www.youtube.com/watch?v=QCTkrkD3HYo&t=3s>

(Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati, 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>;)

ᄆ 2020. gadā, sākoties ārkārtas situācijai sakarā ar Covid-18 pandēmiju, Zebrenes bibliotēka iesaistīja bibliotēkas lietotājus foto iemūžināšanas stāstā, kur katrs varēja dalīties ar savu foto un aprakstīt, kā viņš pavada pašizolācijas laiku. Iesūtītie darbi tika publicēti bibliotēkas “Facebook” lapā. Savukārt Kuldīgas Galvenā bibliotēka organizēja akciju “Vēstures liecinieks” (<http://biblio.kuldiga.lv/?id=1350&r=Aicin%C4%81m-k%C4%BC%C5%ABt-par-v%C4%93stures-liecinieku-pand%C4%93mijas-laik%C4%81>). Šajā akcijā ikviens tika aicināts kļūt par “vēstures liecinieku” un dalīties savās pārdomās, sajūtās, atmiņās, viedokļos, fotogrāfijās, zīmējumos un video par ārkārtas situācijas un pandēmijas laikā piedzīvoto. Akcijas mērķis: saglabāt dažādas laikmeta liecības kā novadpētniecības resursus, kas būs pieejami plašākai sabiedrībai nākotnē. Akcijas laikā iesniegtie materiāli un notikumu interpretācijas veidos priekšstatu par koronavīrusa pandēmiju Kuldīgā no iedzīvotāju atmiņām nākamajām paaudzēm. Alūksnes pilsētas bibliotēka alūksniešus aicināja piedalīties fotoakcijā “Iemūžināsim dienu pēc 100 gadiem!”, iesūtot fotogrāfijas ar 2020. gada 2. janvāra dzīves skatiem, lai veidotu kopīgu fotostāstu dienai, kad pirms 100 gadiem Alūksnei piešķirtas pilsētas tiesības, un atstātu atmiņas par šo dienu nākamajai simtgadei: “Aplūkojot senās fotogrāfijas, var ieraudzīt ne tikai kādreiz dzīvojušus cilvēkus, bet arī novērtēt tā laika aktuālos notikumus, modi, izklaidi un paradumus, nojaust, kas toreiz bijis nozīmīgs.” Užavas bibliotēka organizēja foto konkursu par Covid-19 laiku “Rudens Užavā” sociālajā tīklā “Instagram”. Foto konkursam atsaucās 24 autori ar 104 attēliem. Tika izveidota gan virtuāla, gan fiziska izstāde. Izstādes “Gulbene. 80.-tie” veidošanas procesā – materiālu vākšanā par novada zudušajām industrijām – tika aicināti piedalīties arī iedzīvotāji, daloties ar privātajos arhīvos esošajiem materiāliem. Alojās pilsētas bibliotēka saistībā ar novadnieka, dzejnieka Ausekļa 170. dzimšanas dienas svinībām aicināja alojiešus piedalīties “Ausekļa dzejas audio grāmatas” izveidošanā. Atsaucās 19 dzejas ierunātāji – gan skolēni, gan pieaugušie. Ieraksti svētku dienā – 19. septembrī – tika atskaņoti pie bibliotēkas. Viesatu iedzīvotāji tika aicināti arī piedalīties izstādes veidošanā ciklā “Fotogrāfija stiprina ģimeni un aktivizē sabiedrību”. Šajā ciklā jau notikušas fotoizstādes par Viesatu senajām amatu prasmēm un dzīvesveidu, liktenslietām, skolas izlaidumiem, svētkiem, apģērbu u. c. 2020. gada tēma bija “Viesatu pagasta mājas 2020.gadā”. Iedzīvotāji tika aicināti ar telefonu vai fotoaparātu nofotografēt savu māju, tās apkārtni un citas ēkas teritorijā un nofotografēto materiālu nogādāt bibliotēkā, kā arī pievienot aprakstu par mājas celšanas gadu, kā radies mājas nosaukums, kādi cilvēki dzīvojuši mājā. (Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati, 2020 [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>)

ᄆ Sadarbojoties ar vietējiem iedzīvotājiem, Jūrkalnes bibliotēkā vāktas un apkopotas fotogrāfijas un vēstures liecības (zemesgrāmatas, apliecības u. c.) par Jūrkalnes pagasta teritoriju un tās ļaudīm no vissenākajiem laikiem līdz mūsdienām. Materiāli ir digitalizēti un pieejami lietotāju datorā mapē “Jūrkalne”. Sērenes pagasta bibliotēka 2019. gadā ieguva Jāņa Vovera uzņemto filmu par dzīvi un darbību Sērenes kolhozā (40 minūšu garumā). Aizkraukles pagasta bibliotēka saņēma bijušā pagasta pārvaldnieka – lasītāja Jāņa Galviņa paša uzņemtu filmu par “Aizkraukles” kolhozu. Pateicoties tam, ka Lutriņos kinofoto amatieris iemūžina visu aktuālo pagasta dzīvē, Lutriņu pagasta bibliotēkas krājumā ir jau 225 video. Alūksnes pilsētas bibliotēkas krājums papildināts ar novadnieka videoamatiera Viļņa Blūma veidotajām videofilmām par Alūksni, tās apkārtni, vēsturiski nozīmīgiem notikumiem. 2020. gadā Alūksnes pilsētas bibliotēkas Draugu klubiņa radošā grupa izveidojusi videofilmu “Smeldzīgais stāsts” (<https://www.youtube.com/watch?v=a3DO5MncY8E>). Stāstā atspoguļoti dramatiski notikumi Alūksnē 1946.–1948. gadā, kas sākas ar 1946. gada nakti uz 18. novembri, kad trīs draugi Ojārs Svārte, Alberts Zvirbulis un Paulis Jefimovs uzvilka bērzā Latvijas sarkanbaltsarkano karogu. Sižets veidots pēc arhīvu dokumentiem un to dienu notikumu aculiecinieku stāstiem. Filmas videooperators Vilnis Blūms filmējis un montējis ne tikai šo filmu, bet arī bibliotēkas video stāstu kolekciju “Alūksnieši stāsta...”. Savukārt klubiņa aktīviste, vēsturniece, viena no videofilmas veidotājām Astrīda Ievedniece arī uzsākusi popularizēt Alūksnes novadniekus literātus, vietējā laikraksta portālā “Aluksniesiem.lv” publicējot savas fotogrāfijas, kurām piemeklē kāda novadnieka

grāmatas citātu. Draugu klubiņa atbalstītāji arī veido saturu bibliotēkas novadpētniecības pasākumiem. Piemēram, novadpētnieks Aivars Puzulis uzstājās sarunu cikla “Alūksnei 100. Cilvēki. Fakti. Notikumi” pasākumā “Ēka Latgales ielā un tās saimnieki”, bet Dr. A. Misiņa Medicīnas vēstures muzeja vadītāja Ilze Baltā – pasākumā “Daktera Misiņa devums Alūksnei” (Latvijas publisko bibliotēku darba pārskati [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/70743.html>.)

☞ Daudzeses pagasta bibliotēka sadarbībā ar vietējiem novadpētniekiem jau otro gadu realizē projektu “Daudzeses pagasta vēstures mirkli”, fiksējot vairāku cienījama vecuma pagasta iedzīvotāju atmiņas, fotografējot ēkas, pierakstot iedzīvotāju stāstus, saglabājot citus iegūtos materiālus – senas fotogrāfijas, dokumentus. Visa iegūtā informācija tiek digitalizēta. (Aizkraukles reģiona bibliotēku pārskats par darbu 2017. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/489980.html>; 51. lpp.)

☞ Gulbenes novada bibliotēka (GNB) īstenojusi projektu “Stāstu talka” Tā mērķis – veicināt stāstniecības tradīciju attīstību Gulbenes novadā, iesaistot bērnus un jauniešus, un rosinot viņos vēlmi izzināt savas dzimtas vēsturi. Sadarbībā ar Gulbenes novada pagastu bibliotekārēm tika vākti bērniības stāsti – audio, video formātā, kā arī rakstītā veidā. 2019. gadā GNB tīmekļa vietnes sadaļā “Novads” ir izveidota jauna digitālā kolekcija “Stāstu talka” (<https://www.gulbenesbiblioteka.lv/lv/novads/novada-kolekcijas/stastu-talka>), kur ievietoti novada iedzīvotāju atmiņu stāsti par savu bērniību. Kopumā projekta ietvaros tika savākti un apstrādāti 30 video stāsti, vairāk nekā 70 audio stāstu, kā arī 16 stāsti pierakstītā veidā. (Gulbenes novada bibliotēka. Gulbenes novada bibliotēkas atskaite par 2019. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837372.html>; 54. lpp.)

☞ Valmieras bibliotēka ir UNESCO LNK projekta “Stāstu bibliotēkas” dalībniece. Kopš 2009. gada bibliotēka aktīvi rīko stāstīšanas pasākumus, akcentējot to kā vienu no novadpētniecības darba formām. Individuāli un grupās intervējot cilvēkus, izzina, apkopo un popularizē stāstus par Valmieru un apkaimi. Tādējādi tiek apzināta un saglabāta novada mutvārdu vēsture, folklorā, vietvārdi u. c. ar nemateriālo kultūras mantojumu saistītas vērtības. Vienlaikus tiek apzināti videomateriāli, rokraksti un fotogrāfijas, kuros fiksētas personības, notikumi u. c. nozīmīgas liecības, un kuras saglabājušās iedzīvotāju personīgajos arhīvos. Ar stāstu pasākumiem tiek veicināta izpratne par kopienas vēsturi, ceļot tās pašapziņu un vienojot kopienas starppaudžu dialogā. Bibliotēka rada piemērotu vidi nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanai, stāstīšanas tradīciju stiprināšanai un pārmantošanai. Kā arī aktivizē stāstīšanai iedzīvotājus kopienas tuvējā apkaimē un pilnveido klausīšanās un stāstīšanas iemaņas, rosinot cilvēkus dalīties atmiņās, pieredzē un zināšanās. Stāstu un stāstīšanas pasākumi tiek organizēti dažādām valmieriešu paaudzēm. Caur aktivitātēm tiek apzināta kopienas mutvārdu vēsture, dzīvo notikumu liecinieki un kultūras mantojuma vērtības, tās tiek fiksētas un padarītas pieejamas sabiedrībai Valmieras bibliotēkas Novadpētniecības platformā <http://biblioteka.valmiera.lv/lv/novadpetnieciba>. 2019. gadā izdota grāmata “Baznīcas gailis ir valmierietis”, kurā iekļauti stāstu pasākumos ierakstīti valmieriešu stāsti un vietvārdu apraksti. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 4.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/837364.html>; 43.-44. lpp.)

☞ Leimaņu bibliotēka 2019. gadā vāca cilvēku atmiņu stāstījumus, fotogrāfijas, preses izdevumu materiālus par kolhozu laiku Leimaņu pagastā teritorijā. 2020. gada janvārī tika atklāta izstāde “Kolhozu laiks Leimaņu pagastā teritorijā”, kurā varēja apskatīt fotogrāfijas, atmiņu pierakstus, dokumentus, laikrakstu materiālus par 50 kolektīvizācijas gadiem ciemu un kolhozu vēsturē, notikumiem, cilvēkiem. (Pārskats par Jēkabpils reģiona un Neretas novada bibliotēku darbību 2019. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 25.05.2021. Jēkabpils, 2020. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/836858.html>; 36. lpp.)

☞ Aulejas pagastā 2020. gadā jau sesto gadu pēc kārtas izdots kalendārs, kuru sagatavo bibliotēkas vadītāja Zinaīda Pikmane. Kalendāra veidošanai tiek izmantotas fotogrāfijas, kuras iesūta novadnieki, gan arī no bibliotēkas un tautas nama fotoarhīva. Kalendārs Aulejas iedzīvotāju vidū ir ļoti pieprasīts un populārs, par ko liecina arī tas, ka fotogrāfijas 2021. gada kalendāram iesūtījuši jau 28 cilvēki, turklāt šī gada kalendāra tapšanā iesaistījušies arī pagasta makšķernieki un mednieki. (Krāslavas reģiona publisko bibliotēku pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901729.html>; 49. lpp.)

☞ Briežuciema bibliotēka sadarbībā ar fotogrāfu Igoru Pliču, kuram top grāmata par Latgales fotogrāfiem, visa gada garumā savā “Facebook” kontā publicēja senas vietējās fotogrāfijas, aicinot iedzīvotājus iesaistīties vietu, pasākumu, cilvēku un fotogrāfiju autoru atpazīšanā. (Balvu reģiona bibliotēku

darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 20.09.2021. Balvi, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/898564.html>; 34. lpp.)

☞ Valkas kora “Tālava” ilggadīgā dziedātāja Anita Zvirgzdiņa Valkas novada centrālās bibliotēkas novadpētniecības krājumam dāvinājusi savus saglabātos materiālus: Dziesmu svētkiem veltītas medaļas, piemiņas vimpeļus, piezīmes par Valkas kultūras nama jauktā kora darbību 1989./90. gada sezonā (dalībnieku saraksti un paraksti, mēģinājumu apmeklējuma atzīmes, pasākumu plāni, pat receptes), kā arī Valkas jauktā kora hroniku. Sākta hronikas digitalizācija un ievietošana Novadpētniecības datubāzē. (Valkas, Smiltenes un Strenču novada publisko bibliotēku darba pārskats par 2020. gadu [tiešsaiste]. Skatīts 1.10.2021. Valka, 2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901878.html>; 86. lpp.)

☞ Valmieras bibliotēkā 2020. gadā brīvprātīgo darbu veica novadpētniecības entuziasti, seniori Edīte Šīrava un Uldis Bikše. E. Šīrava jau otro gadu palīdz rokrakstu pārrakstīšanā. 2020. gadā viņa pārrakstījusi 12 dokumentus 142 lpp. apjomā. U. Bikše veica audioierakstu un videoierakstu digitalizāciju, tai skaitā Burtnieku pagasta bibliotēkas krājumā esošo videokasešu satura digitalizāciju. Tāpat U. Bikše digitalizējis sava tēva, skolotāja Jāņa Bikšes fotogrāfiju un diapozitīvu kolekciju. Brīvprātīgie tika iesaistīti arī stāstnieku festivāla rīkošanā. (Valmieras bibliotēkas gada teksta pārskats par darbu 2020. gadā [tiešsaiste]. Skatīts 7.06.2021. Pieejams: <https://dom.lndb.lv/data/obj/901879.html>; 47. lpp.)

Iedzīvotāju iesaistīšana ir nozīmīga ne tikai kultūras mantojuma dokumentēšanas un saglabāšanas kontekstā. Līdzdalība veicina iedzīvotāju piederības izjūtu novadam, savstarpēju iepazīšanos, tīklošanos, rosina pilsonisko aktivitāti, kā arī palīdz apzināties novada unikalitāti un bagātību. Palielinās bibliotēkas novadpētniecības darba nozīme kopienas veidošanā un saliedēšanā, lokālās identitātes stiprināšanā.